

Asia: VN/27452/2020/

Työryhmän mietintö julkisuuslain ajantasaistamisesta

Yleisperustelut sekä suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys

Huomionne yleisperusteluista sekä suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys -jaksosta (mietinnön jaksot 2-5 ja 10)?

-

Soveltamisalan laajentamista koskevat ehdotukset

Miten arvioitte vaikutuksia, joita seuraa mietinnössä ehdotetun julkisuuslain soveltamisalan laajentamisesta julkisen hallintotehtävän hoitamiseen kokonaisuudessaan? Onko mietinnössä jäänyt tältä osin tunnistamatta joitakin erityisiä vaikutuksia, jotka liittyvät organisaationne erityispiirteisiin?

Tuomi Logistiikka Oy pitää julkisuusperiaatteen toteutumista ja avoimuuden edistämistä tärkeänä ja olennaisena osana julkishallintoa ja vastuullista yhteiskuntaa. Työryhmän mietinnössä ehdotetaan julkisuuslain organisatorisen soveltamisalan laajentamista julkisyhteisöjen määräysvallassa oleviin yhteisöihin siltä osin, kuin ne eivät toimi kilpailutilanteessa markkinoilla. Mietinnön mukaan julkisuuslain soveltamisalaa laajennettaisiin siten, että julkisuuslakia sovellettaisiin perustuslain (731/1999) 124 §:ssä tarkoitetun julkisen hallintotehtävän hoitamiseen kokonaisuudessaan. Lisäksi lakia sovellettaisiin julkisyhteisön, valtion liikelaitoksen tai julkisyhteisöjen yhteisessä määräysvallassa olevaan yhteisöön tai säätiöön ja näiden määräysvallassa oleviin tytäryhteisöihin ja tytäräätiöihin siltä osin kuin ne harjoittavat muuta kuin kilpailutilanteessa markkinoilla tapahtuvaa taloudellista toimintaa. Laajennus merkitsisi haitallisia vaikutuksia yksityisoikeudellisille osakeyhtiöille hallinnollisen ja taloudellisen taakan lisääntyessä.

Tuomi Logistiikka Oy toteuttaa julkista hallintotehtävää omistajiensa hankintayksikkönä. In house-yhtiönä toimivan Tuomi Logistiikan julkisissa hankinnoissa toimitaan hankintalain (1397/2016) avoimuuden mukaisesti. Kaikki hankintalaissa säädetyn mukaiset tiedot ovat saatavissa.

Miten arvioitte vaikutuksia, joita seuraa mietinnössä ehdotetun julkisuuslain soveltamisalan laajentamisesta julkisyhteisön määräysvallassa oleviin yhteisöihin ja säätiöihin? Onko mietinnössä jäänyt tältä osin tunnistamatta joitakin erityisiä vaikutuksia, jotka liittyvät organisaationne erityispiirteisiin?

Julkisuuslain soveltamisalan laajentaminen toisi huomattavan määrän lisää hallinnollista taakkaa. Julkista hallintotehtävää hoitaessaan myös muut hallinnon yleislait, kuten hallintolaki (434/2003), tulisivat sovellettavaksi yhtiöiden toimintaan. In house-yhtiöiden perustamisessa on ollut tarkoitus tuoda toimintaan kaivattua ketteryyttä ja tehokkuutta, joita hallinnollisten tehtävien huomattava lisääminen vähentäisi. Soveltamisalan laajentaminen merkitsisi useille yhtiöille laajemman asiakirjahallinnon, kuten esimerkiksi diaari- ja kirjaamotoiminnon perustamista tietojärjestelmiseen, hallintotoiminnan ja julkisuuslain osaajien rekrytointia sekä henkilöstön koulutusta tietopyyntöjen käsittelyyn ja asiakirjahallintaan. Hallintopäätösten laatiminen muutoksenhakuineen toisi huomattavan työkuorman ja olennaisen muutoksen yksityisoikeudellisten osakeyhtiöiden toimintaan.

Perustuslain 124 §:n mukaan julkinen hallintotehtävä voidaan antaa muulle kuin viranomaiselle vain lailla tai lain nojalla, jos se on tarpeen tehtävän tarkoituksenmukaiseksi hoitamiseksi eikä vaarana perusoikeuksia, oikeusturvaa tai muita hyvän hallinnon vaatimuksia. Merkittävää julkisen vallan käyttöä sisältäviä tehtäviä voidaan kuitenkin antaa vain viranomaiselle.

Osakeyhtiöiden yksityisoikeudelliset työsuhteet eivät vastaa julkishallinnon virkasuhteita, joissa olennaisena erona on toimiminen virkavastuulla. Perustuslain 10 luvun 118 §:ssä määrätään virkamiehen vastuusta virkatoimiensa lainmukaisuudesta ja virkavastuun muodostumisesta. Osakeyhtiöissä toteutettavan julkisen hallintotehtävän määrittely ja virkavastuu jäisi epäselväksi niin yhtiöille kuin kansalaisillekin. Lisäksi julkisuuslain ulottaminen yksityisoikeudellisten osakeyhtiöiden hallitustyöskentelyyn esimerkiksi pöytäkirjojen julkisuuden osalta olisi ongelmallinen ja haastaisi hallitusammattilaisten rekrytointia. Osakeyhtiöt joutuisivat useissa kohdin haasteellisiin tulkintatilanteisiin. Tulkintaongelmia ei voida myöskään näin merkittävästi jättää pelkästään oikeuskäytännössä ratkaistavaksi.

Kuten työryhmän mietinnössä on nostettu esille, hallinnollisen taakan aiheuttamat kustannukset kumuloituisivat palveluiden ja tuotteiden hintoihin niitä korottaen. In house-yhtiöillä on tarkoituksena tuottaa omistajilleen tukipalveluita kustannustehokkaasti ja pitkäaikaista arvoa tuottaen. Yhtiön toiminnan tulee olla taloudellisesti kannattavaa.

Avoimuutta voidaan edistää tehokkaasti muilla keinoin kuten omistajaohjaussääntelyllä ja raportointivaatimuksilla sekä esimerkiksi ostolaskudatan laajemmalla raportoinnilla. Mietinnössä ei ole riittävästi selvitetty ja arvioitu näitä vaihtoehtoja. Tuomi Logistiikka Oy ei kannata julkisuuslain soveltamisalan laajentamista esitetyllä tavalla.

Tuomi Logistiikka Oy yhtyy Pirkanmaan hyvinvointialueen lausuntoon.

Minkälaisia erilaisia turvallisuuteen liittyviä vaikutuksia arvioitte mietinnössä ehdotetulla julkisuuslain soveltamisalan laajentamisella olevan? Ovatko voimassa olevan julkisuuslain salassapitoperusteet riittävät suojaamaan tietoja, joita on ehdotuksen mukaan soveltamisalan piiriin uutena tai laajemmin tulevien toimijoiden hallussa? Onko organisaatiollanne hallussa tietoja, joiden salassapito olisi välttämätöntä esimerkiksi turvallisuusnäkökohtien vuoksi eikä niiden salassapito ole mahdollista voimassa olevassa laissa tai erityislaeissa säädettyjen salassapitoperusteiden perusteella?

-

Muut mietinnön ehdotukset

Olisiko muilla kuin lain soveltamisalaa laajentavilla ehdotuksilla organisaationne näkökulmasta turvallisuusvaikutuksia ja minkälaisia nämä vaikutukset olisivat?

-

Lakiehdotus ja säännöskohtaiset perustelut

Huomionne luvuittain lakiehdotukseen ja sitä koskeviin säännöskohtaisiin perusteluihin?

1 luku

-

2 luku

-

3 luku

-

4 luku

-

5 luku

-

6 luku

-

7 luku

-

8 luku

-

Muut huomiot

Muut mahdolliset huomionne?

Seppälä Minna
Tuomi Logistiikka Oy - Hallintojohtaja